

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوار ارندہ

مجل اداره :

مستطابق

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جدیدہ مع المنونہ
قبول اور انور

درج ابدہ بن آثار اعادہ اور انور

دینہ، فلسفہ، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و بالخاصہ کرب سیاسی و کرب اجتماعی و مدنی احوال و مشورہ اسلامیدہ بحث ایدر و ہفتہ درہ بر نشر انور۔

آبونہ بدلی

سنہ لکی

مالک عثمانیہ ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیہ	»	۳۵۵	روبلہ
سائر ممالک اجنبیہ	»	۹	فرانق

صاحب و مؤسسری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی

۲۰ غروش فضلہ آلنیر

عمله‌ها را با این ایش بولابیلیرلر ، داها چوق معاش آله بیلیرلر . آمریکا کی فنک ترقیاتی سایه‌سندده مدینتک اوج بالاسنه چیقمش بر مملکتده اقامت ایتدکلی حالده بعض همشهریلر مزک « لسان بنم ایشمه یاراماز » دیسی تأسف ایدیه‌جک حالدرلر .

توتون فابریقه‌لرنده چالیشان توتونجیلک یان اسلام همشهریلر مزدن همان هاپسی انکلیزجه بیلیرلر . مع مافیله عمومیتله لسان اوکره نیمورلر دیمک جائز اوله‌ماز . اوتوموبیل شو فورلکی ، صاتیجیلیق یان اسلاملرده واردلر .

کدر ایدیه‌جک برشی وار ایسه اسلاملر بر لرلندن غایت اوزاق یاشیورلر ؛ اتحادلری ، جمعیتلری ، تعاون شرکتلری غایت آزدلر . امید ایدرم که نوپورقده کی منور اسلاملر و امام افندی سایه‌سندده برعمومی اسلام تعاون جمعیتی شکل ایدیه‌بیله‌جکدر .

ارباب فکر واجتهاد مزک بویکی دنیا ویکی دنیاده کی اسلاملر ایله اوغراشه‌لرینی کورمک ، پک بیوک بختیارلقدر . بزم ویردیگمز وویره‌جکمز اوافق معلومات ایله دینداشلر مزه ، عقلامزه تعقیب ایدیه‌بیله‌جک بر فکر ، بر آیز ابراز ایدیه‌بیلیر ایسه ک قلباً مستریح یاشارز .

آلاصونیه ، ۱ نیسان ۳۲۶ ادهم نژاد

بلغارستان مفتیلکلی

مفتی دینچه، ذهنه کله‌نک تضمن ایتدیکی «فتوی ویریجی» معناسی تبادر ایدیور واساساً اسلاملر بوکله‌بی کندی معناسنده قوالاندقلی ایچون بلغارستان مفتیلریده عینی وظیفه ایله موظف اولدقلی آکلاشلماسون .

فی الواقع بوندن یکریمی سنه مقدم بورالرده ده بلاد عثمانیه‌ده اولدینی کی مفتی بشقه نائب بشقه ایدی صوکره حکومت مفتی عنوانی تحتنده یالکمز مفتیلری برافشدر .

بلغارستان مفتیلری ؛ حکومت محلیه‌نک کندیله‌رینه نکاح ، طلاق ، وصیت ، وراثت ، وصایت دن عبارت اولان بش ماده اوزرینه ویردیکی حق صلاحیت دائره‌سندده اجرای حکم وقضا ایدن حاکم وقاضیلردلر . فتوا ویرمک امور اوقافه نظارت ایتکده وظیفه‌لری داخلنده در . بونی ایضاح ایتمکدن مقصد بزم مفتیلر مز یالکمز فتوی ویرمکه مأمور ومکلف دکالدر حکومتجه موقع اجرای قونور اعلام ویره‌بیلیرلر . معلومدرکه یالکمز فتوی ویرمکه ؛ اصول وشراطی داخلنده اجرای محاکمه دن صوکره اعلام ویرمک بردکدر . بونک ایچون حکومت سنیه حاکمه آریجه بر نواب مکتبی تأسیس ایتش وازلره بعض فنلر اوکره توب مفتیلردن فضله معلومات ایدنیرمکه مکلف قیامشدر . دیمکه مفتیلر مزک ذوالجناحین اولسی لازم کلیدور . فضله اوله‌رق بلغارستان مفتیلر نده برده رئیس روحانیک (رئیس اسلام) صفتی واردرکه بو ، شخصک اهمیتنه ، مفتیک درایت وکیاستنه کوره منافع اسلام نقطه نظرندن جائز اهمیتدر . مثلاً ذکی و فطین برمفتی

بیبودی ده طباقخانه‌لرده ، لوولده دمیر فابریقه‌لرنده ، وورسیسترده تل ، دمیر ، تحته فابریقه‌لرنده ، یوللرده ، تونلارده چالیشیرلر . ایچلرنده اوسته باشی اولانلر بیله واردلر . مسلمان عمله‌لر افندیله‌رینه صادق اولدیندن فابریقه‌طورلر کندیله‌رینی سوه‌رلر . بر فابریقه‌ده سنه‌لرجه چالیشان ، واقربای وتعلقاتی اوراده چالیشدیران مسلمان عمله‌لر واردلر . آمریقایه کلن اسلاملر هیچ صاتیجیلنه هوس ایتمز . هوس ایدنلر محدوددر . حالبوکه صاتیجیلقله اپی پاره قازانیلیر .

حربوطلی عمله پک چوقدر . فقط بونلر بررینه قیصقسانیرلر ، ارقداشنک ، همشهریسک کندیسندن چوق قازاندیغنی ایسته‌مز . لسان اوکرتمزلر . حالبوکه طربزونلی ، ارضروملی ، کیفیلی ، ماکدوننیالی ، اطلی ، سوریه‌لی مسلمانلر بویله دکلدلر . اپی کچینیرلر ، یکدیگرینه اسلامیتک امر ایتدیکی کی معاونت ایدرلر . مسلمان عمله‌لری ، آمریقا عمله اتحادلری جمعیتلرینه هیچ داخل اولمازلر . غردولره اشتراک ایتمز . عمله غردولرنده بیوک مضاربه‌لر اولور . فابریقه‌بی محاصره‌لر ایدرلر ، خارجدن باشقه عمله‌نک کیرمسنی منع ایدرلر . عمله ایله پولسار ییننده غوغالر اولور ، ووریان و اولهن‌ده بولنور . اسلام عمله‌لری بویله کورولنیله پک کیرشمزلر .

شیقاغوده وسائر طرفلرده بوسنی لی اسلاملرده واردلر . بونلرده غایت مقدماته وناموسکارانه چالیشیرلر . هانکی اسلامه ، اولورسه اولسون معاونت ایدرلر . دورسابقده استانبوللی بر قاج ذته اپی معاونت ایتشلردی . هله بردانه‌سنی آیلرجه یانلرنده مسافر ایتشلردی . عثمانلی عمله‌سی نامی آلتنده طوپلانان دیگر ، ارمیلر ، روملر ، موسویلرده متعدد فابریقه‌لرده چالیشیرلر . ارمنی وطنداشلر آره‌سندده اوقاقدن تجارتیه باش‌ایله‌رق قزانانلری ، دکان ، تجارتخانه صاحبی اولانلری چوقدر . چونکه بونلر پک اسکیدن کلشیر ، چالیشورلر . ارمنی دکان ومغازه‌لرنده هیچ اسلام عمله وصاتیجی استخدام ایتمز . روملرده کذا فابریقه‌لرده چالیشیرلر . سوقاق ، سوقاق کزدرک آل آرابه‌لریله یمش صانان عثمانی روملردن بیوک دکان آچانلرده واردلر . بونلر اکثریا شکرچی ، طوندیرمدجی دکانلری آچارلر .

موسوی وطنداشلریمز ایسه کزیمیجی صاتیجیلقله تأمین معیشت ایدرلر ، بونلردن قزانانلر چوقدر . آمریقادده کی عثمانیلر ایچریسنده اک جدی چالیشان سوریه‌لی وطنداشلر مزدر . واشینگتون سوقاخی کاملاً سوریه‌لی در . بونلرده یکدیگرینه معاونت ایدرلر ، جمعیتلری واردلر . باشلوجه اشتغاللری صاتیجیلیق در .

آمریقادده کی عثمانلی عمله‌لر یکدیگریه بعض خصوصده قردهش کی کچینیرلر ، بعض خصوصده ملیتی اورته‌یه سوره‌رلر ؛ اسلام عمله‌لره قارشلی فضله برودت کوستره‌مزلر ...

برچوق ارمنی ، روم عمله‌سی آمریقادده سنه‌لرجه اقامت ایتدیکی حالده انکلیزجه اوکرتمدکاری کی اسلام ایستجه‌لریده ده انکلیزجه اوکرتمینلر واردلر . بوبک بیوک برقصوردلر . اوکره نیلن برلسان انسانه هر زمان فائده تأمین ایدیه‌جکندن صرف نظر انکلیزجه اپی بیلن

بولندینی مملکت اهلایسنه قارشو اجرا ایدیلان بعض نا بجا حر کت لر دن
طولایی رئیس روحانی صفتیله نشیناتده بولنور و نشیناتیده حسن صورتبه
قبول و نمره دار اولور اشبو تعداد ایلدیکم وظیفه هر نه قدر بش ماده
اوزرینه حکم و قضا ، اوقافه نظارت برده رئیس روحانیلک صفتیله
نشدت اولنه حق ایشلردن عبارت اولغله محدود ، محیطی کوچوک کبی
کورونور سده حد ذاتنده پک یوکسک بر موقع اولدینی شهبه دن
آزاده در .

فقط هیات که شمعی به قدر نه بر ایسته دیکمز کبی صفات لازمه بی
جامع مفتی بوله بیلور ونه ده بولسه ق بیله انتخاب و تعییننه موفق
اوله بیلور دق .

برنجیسی : شمعی به قدر مفتیلر مزک معاشلری بر ژاندارمه معاشی
قدر سنجا ق مفتیلرینک یوز فرانق ا ک قبا دایسی یوزیکرمی بش فرانق
ایدی قضا مفتیلرینک ایسه چونغی التمش فرانق راده سنده ایدی .

ایکننجیسی : شمعی به قدر مفتیلر مزک عزل و تعیینلری مشروطیته
صیغماز بر طرزده اولدیندن ایلر و کلکده ایدی .

جداً بلغار قومشولر مز بز ی بوتقطه ده پک از مشلردر . اوتوز سنه
دنبری اسلاملرک شایان تجلیل و تعظیم اولان اشبو مواقع عالیه سنی
نه کبی اشخاص اشغال ایش اولدینغی بیلسه کنز حیرت ایتمز !
آغلار سکنز .

بزم مفتیلر مز بو کونه قدر بلغارستان مذاهب نظارتی طرفندن
نصب اولور وینه اوموقعدن عزل ایدیلر ایدی . دینه بیلر که ،
بو ، هر یرده بویله در . اوت ! بویله در . فقط بر بلغار نظری بر مفتیلرینک
مفتیلرکه اولان اهلیت و اقتدارینی نرمدن بیلر ؟ بیلسه بیله اومملکت
اهلایسنک کوستره جکی بر ذتک اهل اولدینغی آکلارده اوکا کوره نصب
و تعیین ایدر صوکرده قانون دائره سنده شکایاتده بولنور لر دده کر شکایتلری
عزلی موجب ایسه عزل ایدر . بوکا کیمسه برشی دیه مز بلغارستانده
بر دفعه اوچ بش بیوک قصبه مفتیلرندن بشقه انتخاب اولنور مفتی
یوق ایدی . او اوچ بش بیوک قصبه ده دخی بعضاً انتخاب اولنور بعضاً ده
اوچ سنه ، بش سنه مفتی انتخابمز مفتیلرک یاپار طوروردی . مفتیلری
تعیین ایتدیرمک صرف منسوب اولدینغی مملکت مبعوثلرینه ترک ایداش
ایدی . بر قابینه دیکشوب مبعوث انتخابی ویرلدیمیدی ؟ مبعوث نامزدلرینک
اسلاملر اوزرنده ایلک پایه جقیری ایش مفتی بی عزل ایتدیروب هر کیم
اولورسه اولسون کنندی پارتیسنندن برینی مفتی تعیین ایتدیرمک
واوصورتله پارتیالغنی اجرا ایتک اولوردی . ا کر مبعوث مفتیلرینک
عزلی کنندی انتخابنک صوکنه بر اقایرده مفتی کنندیسنه یاردم ایتزسه
ینه عزل ایتدیرردی . دیمک که شمعی به قدر بلغارستانده مفتیلر مفتی
دکل بر پارتیزان آلتی ایشلر . بوکا هیچ شبهه اولماسون چونکه
بلغارستانده موجود اولان اوتوز درت اوتوز بش مفتیلرینک بش دانه سی
اسکتینا ایدیلر سه اوتوز دانه سی کوی اماملریله کوی خواجه لرندن
عبارت حیقار که بولر ؛ نه او بش ماده اوزرینه اجرای حکم ایده بیلر لر
نده امور اوقافه عقل ایردیره بیلر لر رئیس اسلام کبی حقوق اسلامی

آرامق ایسه بولنردن اساساً پک اوزا قدر . بونک ایچون بلغارستانک
پک چوق یرلرنده اعلامات شرعیه صرف بلغارجه اوله رق ویرلمکده
ایدی . بونی ایوبیلرملیدر که مفتیلر مزک شو صورتله نصب و تعیینلرنده
بر قصد سیاسی کوزده دلمکده ایدی . اومقصد سیاسی نیکده نه اولدینی
آزیحیق تفکرله ظن ایدرم که بولنور . بر مملکت باشنه جاهل بر رئیس
کتیرمک اوملتی جهالت ایچنده یو وار لاندیر مرنک ا ک برنجی بلانیدر .
بزمفتیلر مز تعداد ایلدیکمز ماده لر دن زیاده امتیاز ایسته میورز . نته کیم
۶ نیسان سنه ۳۳۴ تاریخده ایکی حکومت خارجیه ناظرلری یعنی
رفت پاشایله لایحیف بیلر لنده امضا ایدیلان پروتوقوله ده بر فضله لق
کورونمیور . چونکه بر ملت حا که محکوم ملتله بوندن زیاده امتیاز
ویره جک اولورسه ملت حا که ایله ملت محکومه فرق ایدیلر مز .
بز بونی هر یرده بویله کورمک ایسته رز . یالکز بزم آرزومز شمندن
صوکره اولسون بز ی انتخابلر مزده سر بست بر اققدر .

کله لم پروتوقول موجبجه نصب و تعیین اولنه حق مفتیلره :
پروتوقوله بلغارستان حکومتی کنندی منافعنی لایقیده کوزده دوب ،
قبول ایتدیرمکده موفق اولمشدر . بر کره مفتیلر بلغار تبعه سنندن
اولمق لزومی پروتوقوله درج ایداش . بو ؛ اوقدر غیر معقول کورولمز .
فقط مفتیلرک عزل و نصبلری مذاهب دائره سنده تشکل ایده جک
بر قومیسبون واسطه سیله ینه منستره بر اقایور . بز بو عزل و نصبی آنجق
صوفیه مفتیلرینک تحت ریاستنده اوله حق بر قومیسبونک دلالتیله اولمسنی
بکایوردق . صوفیه مفتیسی مذاهب نظارتنده انعقاد ایده جک قومیسبونده
بر اعضا کبی کورینیور . چونکه پروتوقوله دینیور که :

اوجنچی ماده

«مفتیلرله وکیللرینک عزلی مأمورین حکومت حقسنده کی قانونه
توفیناً و قوعبوله جقدر . باش مفتی و یاتوکیل و ترخیص ایده جکی مأمور
بر مفتیلرک ویر مفتی وکیلنک عزلی حقسنده تدقیق احوال مأمورین
قومیسبونجه قرار ویریه جکی زمان قومیسبون مذ کورده بولنغنه دعوت
ایدیله جکدر . مع هذا باش مفتیلرک مجلس مذ کورده رأی صرف بر ماهیت
دینی بی حائر اولان شکایاتک تقدیرنجه اساس تشکیل ایده جکدر . »
بز پروتوقولی تنقید ایده جک دکلز . شو قدر که بونی اولیاء اوزرمز
اکسار خلق مسئله سنک حلنده مقابله بالمشله نمونه اوله رق کوسترمکی
اونو تماسونلر .

بزم شمعی ا ک زیاده قورقدینمز جهت ؛ باش مفتی اوله حق ذاتک
اولکی مفتیلر مزدن بر یسنک اولسیدر .

چونکه بولنرک ایچنده باش مفتیلرکه اهل بر کیمسه ایشیده میورز .
ا کر بویله اولورسه اسکی حمام اسکی طاسدن بشقه برشی اولیه جق
دیمکدر . بز دکل یالکز صوفیه مفتیلرینک دیکر سنجا ق مفتیلرینک
بیله اجازتنامه سنی اولغله برابر بر مکتبدن دیپلومه آلمش لاره تودیع
اولمسنی ایسته میورز . بالخاصه صوفیه ده اوله جق باش مفتی بی بتون
بلغارستان اهلایسی ملل سائر رئیس روحانیلری کبی شریعتنه ،
حقوقه ، امور اداره یه ، لسانه واقف اولدینغی کورمکی متها لکانه

بالپیکار، لوجہ، قارلوه، سلوی، قورت بیگار، رحوه،
پیشتره .
فلبه جامع کبیر خطیبی
حافظ حسن ثانی

سوره اسلامیه:

هندستانه:

سوا حلك بر قسمندہ سلاح تجارتی منع ایدلشدر. جرائم سیاسیه
مظنونلرندن بعضیلرینک محاکمه سنده وکیل مدافع قبول اولنمیشدر .
تیبیت اکابر رجالی متسکراً قالكوتیه کلیورلر دالای لامانک
دخی ارکان حکومتیه مواصلته انتظار اولمقدهدر .

افغانستانه:

امیر حضرتلرینک وقوع بولان دعوتی اوزرینه افغانستانه عزیمتله
بر مدت اوراده معدن کمورلری حقنده تدقیقات فیهده بولنمش اولان
انکلیز علماسندن بذات مشاهدات و تدقیقاتنه دائر انکلیز غزته لرینه
بروجه آتی معلومات ویرپور :

امیر حضرتلری اخیراً هندستانده اجرا بیوردقلری سیاحتدن پک
زیاده استفاده ایدرک مقاصد ترقی پرورانهلرینه خادم اوله حق نتایج
الده ایتشلردر .

مشار الپک عودتی متعاقب سوقاقلره قصبات آرهنده کی یوللره
صوگ درجهده اهمیت ویرلمکه باشلامشدر . بو کون بتون افغانستانده بو قیل
امور نافعه ایله اون بیکی متجاوز ذوات اوغراشمقدهدر . اکثریا
یوللرده اوطوره رق مرور و عبوری تصعب ایدن اهالی توسیع طرقی
مؤدی اوله حق بتون بو مساعینک فواندینی درک و تفرس ایدرک
نمون کورینور. از جمله حکومت بلالزوم یوللرده طوررق و اوطوررق
کی حالاتی اخیراً اعلانات رسمیه ایله منع ایلشدر .

مشارالیه امیر حضرتلری مشاوریه پک رغبت ایتمزلسده
مطبوعات خارجییه تدقیقندن بر آن خالی قالمیورلر. مملکتک کوسترمکده
اولدینی آثارصلاح امیر حضرتلری ایچون موجب مباهاتی اولمقدهدر.
کچنلرده منسوجات ایچون تأسیس اولنان فابریقه نیک رسم کشادنده
مشارالیه بالذات حاضر بولنه رق ایراد بیوردقلری نطقده عهدقریبده
افغانستانک بتون احتیاجاتی تأمینه مدار اوله حق مؤسسات کافیهنک
وجوده کتیر یلسی حقنده کی نیات مخصوصه لرینی یادوتد کار ایلشدر. یوک
منسوجاتی غریبلرک موجب حیرتی اوله حق درجهده آثار تکمیل کوستریور.
مشارالیه امیر حضرتلری امور عسکریه یه خاصه اهتمام بیوریورلر.
آز بر زمان طرفنده افغان عساکرینک احوالی هر صورتله تنسیق
واصلاح ایدلشدر . اسلحه والبدهلرینک انتظامنده یکنسقاغنده بیوک
بر اثر ترقی و تجدد کوریلور . همان هر کون امیر حضرتلرینک
حضورنده اون بیک کشیدن مرکب عساکر منتظمه یه رسم کچیدا اجرا
ایتدیرلمکدهدر . نواقص عسکریه بیوک بر دقت و اهمیتله تدقیق
اولنه رق مسارعة ازاله سی اسبابنه توسل ایدیلور . افغانستان

بکله مکده درلر . باش مفتینک شمندی معاشی ده اولکی کبی اوچپوز
فرائق دکل، بلغار حکومتی درتیوز فرائق ترکیا حکومتی ده اوچبیک
غروش ویره جکلرینی تعهد ایدیورلرکه جمعاً اللی اللی بش ناپولیون
بر پاره ایدیور . بو جداً بر باش مفتی یه لایق بر پاره در . شمندی
عجبا بو پاره یه لایق بر مفتی نصل بولاجغز ؟ بوراده یالکنز پاره نیک
چوق و آزلنی نظر اعتباره الناملیدر بن امینک صوفیه مفتیلکنه
اهل اولان ذات محترمک باشایچه امل ودوشونجه سی ماهیه اللی
ناپولیونندن زیاده ملتته خدمت اوله جقدر . آنک ایچون عن اصل
بلغارستانده تولد ایتمشده بالاخره برای تحصیل استانبوله کیدوب
یاحقوق ، یانواب ، ویاخود دارالفنونی بیترمش کیمسه لر استانبوله
اکسینک دکلدر. ایشته اشبو ذوات محترمه همان کندیلرینی بیلیدیروب
نامزدلکلرینی ویرملیدرلر . چونکه بلغارستانک هر طرفنده ماه حاکم
یکرمی ایشده منتخب نانیلر آریله حق فی ۹ نیشان سنه ۳۲۶ تاریخده
اون درت مفتی انتخاب ایدیله جقدر . بوخصوصه دائر بلغارستان
مذاهب ناظرینک امرنامه سی هر طرفه وارد اولمشدر .

صوفیه مفتیسی اوله حق ذات، برتوقول موجبجه بدایه سنجاچ
مفتیسی اوله رق انتخاب ایدیله جک . بالاخره سنجاچ وقضا مفتیلری
(مفتی وکیللری) آره لرندن انتخاب اولنه حق اولدیغندن طالب اولانلرک
ایلک اونجه برسناغنه نامزدلکلرینی ویرملری مقتضیدر .

بلغارستان حکومتک ۱۹۱۰ سنه سی بدایتنده مفتیلر حقنده
اجرا ایلدیکی تنسیقات بروجه آتیدر :

سنوی	فرائق	عدد
۸۲۸۰	صوفیه باش مفتیلکنه حکومت سنیه جانبندن	۱
۴۸۰۰	» » » بلغار حکومتندن	
۱۳۰۸۰	جمعاً سنوی (۶۵۴) ناپولیون ایدیور	
۵۵۲۰	» » » برنجی صنف مفتیلک	۱
۲۱۰۰	فلبه مفتیلکنه حکومت سنیه جانبندن	
	» » بلغار حکومتندن	
۲۱۰۰	» » » برنجی صنف مفتیلک	۳
	وارنه ، روسجق ، شمنی	
۱۳۸۰	» » » ایکنجی صنف مفتیلک	۱۰
	سلستره ، هزار غراد ، پلونه ، حاصکوی ویدین ، اسلمیه ، طرنوه ، برغوس ، وراجه ، اسکی زغره	
۱۲۰۰	» » » برنجی صنف مفتی رطانتلری	۸
	دوبریچ ، یکی بازار ، اسکی جمعه ، براوادی ، تانارپازاجق ، عثمان پازاری ، طوتراقان ، بالچیق	
۱۰۸۰	» » » ایکنجی صنف مفتی رطانتلری	۱۲
	پره سلاو ، زیشتوی ، قزانلق ، نیکبولی ، آیدوس ،	